

مهارت‌های ارتباطی معلم با دانش‌آموز

تالیف

دکتر محمد مردانی

www.ketab.ir

ویراستار

حمزه ملکی

انتشارات فرزندگان دانشگاه

۱۴۰۰

سرشناسه	مردانی، محمد، ۱۳۵۱ -
عنوان و نام پدیدآور	مهارت‌های ارتباطی معلم با دانش‌آموز / تألیف محمد مردانی؛ ویراستار حمزه ملکی.
مشخصات نشر	تهران: فرزندگان دانشگاه، ۱۴۰۰.
مشخصات ظاهری	۱۰۸ ص.
شابک	۹۷۸-۶۲۲-۷۴۱۳-۹۱-۵
وضعیت فهرست نویسی	فیا
یادداشت	کتابنامه: ص. ۱۰۴-۱۰۷.
موضوع	معلمان — روابط با شاگردان Teacher-student relationships معلمان — روابط با شاگردان — جنبه‌های روان‌شناسی Teacher-student relationships -- Psychological aspects ارتباط در آموزش و پرورش Communication in education
شناسه افزوده	ملکی، حمزه، ۱۳۶۷ - ویراستار
رده بندی کنگره	۱۰۳۲LB
رده بندی دیویی	۱۰۲/۳۷۱
شماره کتابشناسی ملی	۸۶۶۳۳۴۳
اطلاعات رکورد کتابشناسی	فیا

مهرت‌های ارتباطی معلم با دانش‌آموز

مهارت‌های ارتباطی معلم با دانش‌آموز

تألیف: دکتر محمد مردانی

ویراستار: حمزه ملکی

ناشر: فرزندگان دانشگاه

نوبت چاپ: اول - ۱۴۰۰

شمارگان: ۱۱۰۰ جلد

قیمت: ۹۵۰۰۰ تومان

شابک: ۹۷۸-۶۲۲-۷۴۱۳-۹۱-۵

(تمامی حقوق مادی این کتاب محفوظ بوده و متعلق به انتشارات فرزندگان دانشگاه می باشد)

مرکز پخش: تهران، میدان انقلاب، خ منیری جاوید، پلاک ۹۲ تلفن: ۵۲۶ و ۶۶۹۷۹۵۱۹

فهرست مطالب

۹.....	پیشگفتار
۱۳.....	مقدمه
فصل اول	
۱۷.....	کلیات
۱۸.....	بخش اول: بررسی ماهیتی موضوع
۲۰.....	بخش دوم: اهمیت ارتباط بین افراد در جامعه
۲۲.....	بند اول: ارتباط میان فردی
۲۲.....	بند دوم: اهمیت ارتباطات
۲۴.....	بخش سوم: پیامدهای ناتوانی در ایجاد ارتباطی موثر
۲۵.....	بخش چهارم: الگوی فرایند ارتباطات
۲۵.....	بخش پنجم: موانع ارتباطات
۳۰.....	بخش ششم: انواع ارتباط
۳۳.....	بخش هفتم: مسیرهای ارتباطی با طرف مقابل
۳۴.....	بند اول: سبک های ارتباطی
۳۴.....	بند دوم: رویکردهای ارتباطی
۳۵.....	بند سوم: نظریه های ارتباطی
فصل دوم	
بررسی و واکاوی اهمیت ارتباط در نظام آموزشی و تربیتی به عنوان یکی از فاکتورهای کلیدی در	
۴۳.....	انتقال مطلب در امر تدریس
بخش اول: ارتباط معلم و دانش آموز	
۴۵.....	بخش دوم: بررسی و تحلیل ارتباط و آموزش
۴۶.....	بخش سوم: فاکتورهای اصولی ارتباط و تدریس
۴۸.....	بخش چهارم: ارتباط و دیدگاه دانش آموزان نسبت به معلمان
۵۰.....	بخش پنجم: ارتباط و ایجاد انگیزه در دانش آموزان
فصل سوم	
ضرورت استفاده از مهارت های ارتباطی با مذاقه و شناسایی انواع و اقسام آن در نظام آموزشی	
۵۳.....	
۵۳.....	بخش اول: ضرورت مهارت های ارتباطی برای معلمان و کارکنان آموزشی
۵۶.....	بخش دوم: مهارت های ارتباطی بهترین معلمان

۵۸	بخش سوم: انواع مهارت‌های ارتباطی
۶۱	بند اول: مهارت‌های کلامی
۶۳	بند دوم: نحوه برخورد افراد با تعارض‌ها (صورت دیگری از ارتباط کلامی)
۶۴	بند سوم: موانع برقراری ارتباط کلامی موفق بین معلم و دانش آموز
۶۶	بند چهارم: مهارت‌های گوش کردن
۶۶	بند پنجم: مجموعه مهارت‌ها مهارت‌های خاص
۷۳	بخش چهارم: مهارت‌های غیر کلامی
۷۵	بند اول: انواع پیام‌های غیر کلامی
۷۵	بند دوم: رمز و راز حرکات بدن
۷۹	بند سوم: معطوف کردن توجه بر مفیدترین نشانه‌ها
۸۲	بند چهارم: مهارت‌های باز خورد
۸۳	بند پنجم: بازخورد و یادگیری

فصل چهارم

اصول ارتباطی تأثیرگذار در راستای رفع استرس و اضطراب دانش آموزان به عنوان عامل مخرب

۸۷	در یادگیری و آموزش
۸۷	بخش اول: بررسی و شناخت استرس در دانش آموزان
۸۷	بند اول: تأثیرات شناختی استرس
۸۸	بند دوم: بهداشت روانی
۸۹	بخش دوم: نقش مدرسه و معلمان در بهداشت روانی دانش آموزان
۹۱	بخش سوم: صلاحیت‌های شخصیتی یک معلم خوب از دیدگاه بهداشت روان
۹۲	بخش چهارم: اضطراب مدرسه
۹۷	بخش پنجم: مقابله با استرس
۹۷	بند اول: منابع مقابله‌ای استرس
۹۸	بند دوم: شیوه‌های مقابله
۹۹	بند سوم: روش‌های کنار آمدن با استرس
۱۰۰	بند چهارم: روش‌های علمی مقابله با استرس
۱۰۳	منابع و مآخذ

پیشگفتار

زندگی انسان ها بیش از پیش به یکدیگر مربوط شده است و این امر لزوم برقراری روابط انسانی مطلوب با دیگران و آموزش آن را بیشتر کرده است. کم رنگ شدن مرزهای سیاسی، فرو ریختن حصارهای فرهنگی، بسط بزرگ راه های اطلاعاتی، تبلیغات متنوع و جذاب، دانش آموز، تغییرات سریع اجتماعی و اقتصادی، تغییر پایگاه و نقشهای پدران و مادران، وجود بحران های روانی،... مدرسه و معلم ما را با نگرانی های عمیقی روبرو کرده است. ارتباط انسانی سالم و مؤثر منشأ فرهنگ و زمینه ساز حرکت و ارتقای انسانی است. فقدان یا ضعف ارتباط مؤثر مانعی در راه هر نوع تعالی اجتماعی است. کاستی در ارتباط انسانی او را در معرض بسیاری از آسیب های اجتماعی قرار می دهد. هر سازمانی از جمله آموزش و پرورش، نیاز به هماهنگی، برنامه ریزی و رهبری عملیات اعضای خود دارد تا در نتیجه این هماهنگی اهداف خود دست یابد. و این هماهنگی جز در سایه ارتباط انسانی مؤثر میسر نخواهد شد. وسایل انضباطی کودکان اغلب در اثر کنش نادرست و الگوهای سازمانی و مدیریتی حاصل می شود. دانش آموزان به عنوان اعضا باید بدانند جامعه ای که در آن بسر می برند چگونه است و چگونه می توانند، نقش خود را به نحو احسن ایفا نمایند. کلاس درس به عنوان یک سازمان، شبکه پیچیده ای از ارتباطات و هماهنگی فعالیت هایی که تبادل اطلاعات میان واحدهای گوناگون و متعدد آن مستلزم پیش بینی و تدارک طرق و وسایل ارتباطی مؤثر است زیرا سازمان بدون ارتباطات هرگز قادر به ادامه حیات نیست، اگر ارتباطات مؤثر و سالم وجود نداشته باشد. تصمیم گیری فرد معلم به شدت با مشکل روبرو خواهد شد و اداره و کنترل کلاس میسر نخواهد بود. از ملاک های مختلف ارتباطات را می توان به انواع متعدد تقسیم کرد: ارتباطات رسمی - غیر رسمی، یک جانبه - دو جانبه، نزولی - صعودی، افقی - عمودی،

کلامی - غیر کلامی، آشکار - پنهان و شفاهی - کتبی. متخصصان علم ارتباط شناسی بر این باورند که فرایند ارتباط از ساده ترین تا پیچیده ترین حالت نوسان دارد و حداقل از سه عنصر فرستنده پیام، پیام و گیرنده پیام تشکیل شده است. فرستنده پیام یا منبع، مطلب مورد نظر را با بیانی که برای گیرنده پیام قابل فهم باشد در می آید (رمز گردانی) و آن را به کمک وسیله ای به مخاطب ارسال می کند. در کلاس درس بیان قابل فهم معلم برای دانش آموزان همان رمز گردانی است و وسیله انتقال آن نیز زبان معلم است. گیرنده پیام، پس از دریافت، آن را کشف رمز می کند، یا مجددا رمز گردانی کرده و واکنش خود را به فرستنده پیام منعکس می کند (باز خورد) که سؤال و جواب متعدد بین معلم و دانش آموز نمونه ای از آن می باشد. کلاس درس محیط اجتماعی است و تلفیقی از ضرورت های مدیریت معلم در کلاس و ضرورت های مدیریت گروه و یادگیری برای رشد می باشد. معلمان بدلیل الزامات و تعهدات باید بتوانند انتظارات والدین و جامعه را با موفقیت بر آورده سازند. بر اساس موضوع اصلی مدیریت کارآمد گروهی از دانش آموزان تحت مسئولیت آنها در کلاس است از این رو از معلم انتظار می رود از برنامه آموزشی تبعیت کند، دانش آموزان را در فواصل روزانه راهنمایی کند، موضوعات مشخصی را در زمان های ویژه تدریس نماید، دانش آموزان را در قالب گروه های کوچک به عنوان کانون یادگیری هدایت کند. هر چند این ضرورت ها وظایف کوچک تر دیگری را در بر می گیرد. مدارس نهادهایی هستند که از نیروهای متعدد اجتماعی، آموزشی و سیاسی تأثیر می پذیرند. دانش آموزان و معلمان نیز در مرکز فرایند آموزشی قرار دارند. هر چند مدرسه مسئولیت خطیری در زمینه تعلیم و تربیت فراگیران به عهده دارد لیکن مقصر دانستن معلمان در مورد مسائلی که جامعه در آن نقش عمده ای دارد، غیر واقعی است. با توجه به پایگاہی که آموزش در جامعه دارد و ضعف حمایت حرفه ای از معلمان می تواند

در چالش های آموزش مؤثر باشد واقعیت این است که معلم نمی تواند در فضای عمومی جامعه که در آن غفلت و ناامیدی وجود دارد، معجزه بوجود آورد ولی باز هم معلم و مدرسه می توانند اهداف منطقی مبتنی بر درک از رسالت فرهنگی - اجتماعی شان و امکانات رشد کودکان را تحقق سازند. معلمان باید علاقه و محبت خود را هم به صورت کلامی و هم از طریق ابزارهای غیر کلامی چون: توجه تمام و کمال به دانش آموزان، حفظ و تداوم ارتباط چشمی با آنان، لبخند زدن و ایما و اشاره نشان دهند. اکثر دانش آموزان برای معلمانی که به آنها محبت می کنند و معلمانی که آنها را مورد احترام قرار می دهند، هر کاری انجام می دهند. دانش آموزان حاضرند هر کاری بکنند تا تأیید چنین معلمانی را به دست آورند. پس معلمان باید در ابراز علاقه و محبت خویش نسبت به دانش آموزان صادق باشند و گرنه، احترام آنان نزد دانش آموزانی که ریاکاری و دورنگی می بینند، رو به افول می گذارد.